

# Na Sféir Sheoda

**D**'éirigh an grian agus breathnaigh sí ar an domhan beag amháin a bhí thíos fúithi. Ocht nóiméid go leith théis solas na gréine é a fhágáil bhuail sé in aghaidh atmaisféar an domhain uaigneach seo, agus chuaigh sé tríd, ag tabhairt teocht don talamh cruaoite. Théigh sé an t-aer fuar, agus tháinig gaoth ó na cnoic arda bána chun áit an aeir the a thógáil. Agus ar a bealach shéid an gaoth timpeall puball beag bán agus ar leathsféar geal a bhris solas na gréine síos go dtí a seacht ndath, agus frithchaith na dathanna sin go dtí gur bhreathnaigh sé ar nós tuar báistí ar an talamh.

Bhuail solas na gréine an puball beag leathshoicind sular bhuail sé an leathsféar. Bhí an puball déanta as fionnadh ó bhéar bán, agus níor lig sé ach ga amháin solais tríd an bpoll beag a bhí i mbarr an phubaill. Ach mar sin féin tháinig an fear óg chuige féin, leis an athrú solais ag glaoch air ó thír na mbrionglóidí, isteach i ndomhan na dúiseachta.

Bhí sé fós chomh dubh le pic laistigh den phuball, ach d'éirigh an fear ina sheasamh agus d'oscail sé doras an phubaill. Tháinig an solas isteach tríd an bpoll seo agus las sé an puball suas ar nós tine ollmhór a lasadh taobh istigh di. Bhuail sé aghaidh an fhir óig, in aghaidh a ghruaige, nó an fionnadh bán a bhí aige. Bhuail sé in aghaidh a éadach, a bhí déanta as fionnadh ainmhithe, agus bhuail sé in aghaidh an fhir eile a bhí ina chodladh ar an taobh eile den phuball, fionnadh donn air agus éadaí déanta as an ábhar céanna le héadaí an chéad fhir.

Tháinig an fear óg amach as an bpuball agus breathnaigh sé suas ar an ngrian. Ghlaoigh sé amach.

"A Liam, gabh amach anseo. Tá sé thar am éirí."

Tháinig an fhreagra amach as an bpuball.

"Imigh leat, a Shéamais. Tá muid sa bhfásach fuar, b'fhearr ná an

cúimhneamh air. Ar aon nós, tá mé ag éirí. Tabhair cúpla nóiméid eile dom."

Tháinig miongháire beag ar bhéal Shéamais, agus ghlaoigh sé amach, "Ceart go leor, a sheanfhir. Má tá tú chomh lag sin. .."

Leis na focail sin tháinig cloigeann amach ón puball. "Cé air a bhfuil tú ag ghlaoc lag agus sean, huh? Ní mise tá súil agam!"

"An ndéarfadh mise rud mar sin? Gabh i leith, tá sé thar am éirí."

"Táim ag éirí, táim ag éirí."

Chuaigh an cloigeann ar ais isteach sa phuball, agus ansin tháinig Liam amach as an fionnadh a bhí siad a úsáid mar leaba.

"An bhfuil tú chun cabhrú nó seasamh ansin ag breathnú orm?" a d'iarr sé.

Rinne Séamas gáire agus chuaigh sé isteach sa bpuball chun cabhrú.

"Céard é an leathsféar sin?" a d'iarr sé agus iad ag briseadh síos an phubaill.

"Sin an t-*Sféar Sheoda*," a d'fhreagair Liam, a raibh brón agus eagla le feiceáil ina éadan ar feadh soicind amháin.

"Níl a dhíall ag éinne sa treabh faoi an t-*Sféar Sheoda* ach go bhfuil ceann deile chúig nó sé lá siúil anseo, agus chuile thrí lá nó mar sin sa bhfásach fuar."

"Cén fáth go dtugtar *Sféar Sheoda* uirthi? Nach leathsféar atá inti?"

"Tá an oiread faoin talamh agus atá os a cionn, b'fhéidir níos mó."

"Cá bhfuil na cinn eile? Cén áit a bhfaighidh mé tuilleadh eolais fúthu?"

"Níl ach an ceann amháin seo i dtír an Impire. Ná bac leo. Ní féidir linn bacadh leo; orduithe ón laoch sin atá os ár gcionn."

Stop sin an chaint go dtí go raibh an puball athraithe go carr sleamhnáin agus gach rud curtha air. Thosaigh siad ag siúl, a ndroim leis na cnoic, nuair a d'iarr Séamas ar Liam ar fhág sé tír na hImpireachta riamh.

"D'fhág," a d'fhreagair sé go ciúin agus beagáinín brónach.

"Bhí mé níos óige ná tá tusa anois agus chaith mé cúig bliana déag ansin."

"Agus an bhfuair tú aon eolas faoin *Sféar*?"

"Ní bhfuair, cé go bhfuil ollscoil acu i Saphirla. Bheadh níos mo eolais ansin. Ara, níl a fhios agamsa ach go bhfuil ceann chuile thrí lá siúil ar thalamh bog, agus sé lá siúil ar thalamh deacair, agus go raibh siad ansin ó thús ama."

Smaoinigh sé ar feadh soicind.

"Ní dhéanann iarann aon mharc air, má tá aon suim agat ansin. B'shin

an t-aon rud atá a fhios agam faoi, i ndáiríre.

"Níl a fhios againn ach go bhfuil siad ann go rialta, go raibh siad ann ó thús ama agus nach gcuireann iarann aon mharc orthu?" a d'iarr Séamas go hiontasach. "Tá níos mó eolais i Saphirla, is dócha."

"A mhac an dea-bhail! Tá siad anseo ar feadh na mílte bliain agus níl a fhios againn tada fúithi!"

"B'shin a dúirt mé."

Stop Liam agus breathnaigh sé ar Shéamas ar feadh soicind, ansin thosaigh sé ag siúil arís.

"Ní shin le rá nach bhfuil aon staidéir déanta oraibh. Ach ní bhfuair éinne tada amach."

"Gheobhadh mise amach gach rud faoi na Sféir, geallaim duit é."

Leis sin tháinig ciúnas eatarthu, gan á bhriseadh ach torann a gcos os cionn an tsneachta. Shiúil siad ar feadh an lae, ag caint agus gcomhrá. Níor airigh siad an t-am ag dul thart, mar, mar a deireann an seanfhocal, giorraíonn beirt bóthar.

Stop siad ag meán lae agus bhí béile mór feola acu, agus ansin lean siad orthu. Bhí an timpeallacht thart orthu ag athrú, agus bhí féar agus crainnte ag fás. Crainnte beaga tanaí a breathnaigh ar nós daoine ag fáil bháis go cinnte, ach crainnte mar sin féin. Shiúil siad orthu go dtí go raibh an oíche ag titim, agus chonaic siad an campa díreach i ngathanna deiridh na gréine. Bhí timpeall cúig scór puball sa gcampa, agus iad daite i chuile dhath faoin spéir. Bhí an chuid is mo acu mór go maith, agus dá bhrí sin chonaic siad an ceann beag bán ar thaobh an champa ag an am céanna agus a chonaic siad an campa.

"Meas tú cé atá ann?" a d'iarr Séamas, mar ní raibh puball bán ag éinne ach ag sealadóirí agus taistealaí.

"Amadáin ón Impireacht, is dócha, ag rá go bhfuil níos mo cánach le n-íoc," a d'fhreagair Liam. "Gadaí a bhfuil an dlí taobh thiar dó. Cáin de chaoga faoin céad, tá sé ró-ard cheana féin agus..."

Bhris Séamas isteach air. "Ceart go leor, ní maith leat an tImpire.

Tuigeann mé é sin, ceart go leor. An féidir linn an campa a shroichint inniu?"

"Ní cheapaim é, fanfaidh muid anseo."

Leis sin stop sé agus thosaigh sé ag cur an phubail suas don oíche.

\* \* \*

D'éirigh an grian agus scar sí síos ar an bhfásach fuar, cé nach raibh teas ar bith inti. Bhuail sí an Sféar Seoda, mar a bhuail na mílte uair cheana, agus frithchaitheadh an solas mar a dhéantar i cónaí. Bhí tú fós in ann an áit ina raibh a bpuball ag an mbeirt shealadóirí a fheiceáil, ach bhí sé deacair, mar bhí sneachta théis titim air i rith na hoíche. Ansin d'athraigh an solas a bhí san áit. Bhí poll ag teacht sa Sféar, ceann dubh dorcha. Bhí an méid céanna den pholl seo faoi thalamh agus a bhí os a chionn, poll sé troigh ar airde san iomlán, agus é dhá troigh ar fhad. Rinne an solas iarracht dul isteach sa bpoll seo, ach sula raibh sé in ann líonadh é le fear ollmhór. Bhí sé timpeall ocht dtroigh ar airde agus ceithre throigh ar leithead. Chuaigh sé tríd an bpoll chuig an oscailt, ach mar sin féin ní raibh sé in ann dul tríd go sciobtha. Nuair a bhí sé imithe tríd thóg sé maide óna dhroim, ceann fada tanaí déanta as miotal éigin. Chas sé i gciorcail, agus nuair a bhí sé sásta nach raibh éinne thart ghlaoigh sé isteach sa Sféar.

"Tá sé sábháilte," a dúirt sé, é ag labhairt an-sciobtha.

Tháinig bean álainn amach. Bhí gruaig álainn uirthi, gruaig fhada dhearg, agus í gléasta ar an gcaoi chéanna leis an bhfear, is é sin le rá, bhí éadaí déanta as miotal éigin uirthi. Tháinig sí amach as an Sféar go héasca, ní raibh sí leath chomh mór leis an bhfear. Taobh thiar di bhí tú in ann meaisíní aisteacha a fheiceáil sa Sféar go dtí gur chas sí eochair a bhí ar a beilt. Dhún an Sféar gan torann ar bith a dhéanamh. Breathnaigh sí thart an áit. Agus anois nuair a bhí siad amuigh sa ngrian, bhí tú in ann a fheiceáil nach raibh fionnadh ar a

héadan. Bhí fionnadh fada ag titim ó bharr a cloiginn, ach sin an méid a bhí ann.

"Anseo?", a d'iarr sí. "Tá sé crua, bán, fuar..., ní bheidh muid in ann ár mbia a fhás anseo."

Bhí an fear mór ag breathnú ar an áit ina raibh an dhá shealadóir ag codladh.

"Is féidir ár mbia a fhás sa Sféar," a dúirt sé go mall, fós ag breathnú ar an gciorcail beag sa sneachta.

"Ach tá an ceart agat. Ní féidir linn fanacht anseo. Tá sé i bhfad rófhuar dúinn, agus má chaitheann muid a bheith in áit fuar tá sé chomh maith dúinn fanacht faoin talamh. Tá níos mo daoine os cionn talún ná a cheap mé a bheadh. Tá siad anseo, fiú amháin. Ainmhithe salacha brocacha! Daoine. Daoine éagsúla, ach daoine mar sin féin. Agus bheidh orainn dul ag caint leo. Anois b'fhearr duit an doras a oscailt arís."

Chas an cailín an eochair arís.

"Céard é sin?" a d'iarr sí, ag breathnú taobh thiar den fhear.

"Céard?"

Chas an fear timpeall agus chonaic sé béal mór bán ag teacht ina dtreo.

"Gabh isteach, Andine," a leathscread sé.

"Ach, a Laochra, tá mé ag iarraidh..."

"Téigh isteach," a scread sé, agus bhí tú in ann an faitíos a aithint go soiléir ina ghlór faoi seo. Chuala sí an faitíos an uair seo agus léim sí isteach sa Sféar, cé nach raibh sé ach leathoscailte. Lena linn sin, thóg Laochra an maide agus chroith sé é. Tháinig an béal níos gaire, agus go tobann léim solas ón maide agus bhuail sé an béal. Dhó sé poll tríd an bhfionnadh tiubh i gcúpla soicind, agus thit an béal. Chas an fear timpeall agus chuir sé an maide ar a droim.

"Tá sé ródhainséarach anseo ar aon nós," a dúirt sé go ciúin leis féin agus é ag dul isteach sa Sféar.

\* \* \*

Dhúisigh an solas Séamas ar an gcaoi

chéanna ar dhúisigh sé é an lá roimhe. An uair seo ní raibh oiread agus focal idir an bheirt acu agus iad ag baint anuas an phubaill. Bhí Séamas ag smaoineamh ar Charsina, cailín dá aois féin a raibh caidreamh aige léi. Chuir siad síos an puball go sciobtha agus is beagnach ag ritheacht a bhí siad agus iad ag dul i dtreo an champa. Bhí sé dhá mhí ó chonaic siad é agus bhí siad ag súil go mór leis. Shroich siad an campa théis leathuaire de shiúl sciobtha agus chuaigh siad díreach go dtí puball an taoisigh chun leath dá raibh acu a thabhairt suas mar cháin. Ach nuair a shroich siad an puball bhí fear eile ann cheana féin, agus é gléasta go hálainn in éadaí síoda galánta, agus gan fionnadh ar bith air. Bhí sé soiléir gur duine an-saibhir a bhí ann, ach taobh amuigh de ‘Dia Dhuit’ níor dhúirt sé faic.

Nuair a chuir Séamas ceist air cheard a bhí sé a dhéanamh ansin chas sé a dhroim agus níor thug sé freagra. Nóiméad ina dhiaidh sin d’oscail doras an phubaill agus bhreathnaigh an taoiseach amach. Chaith sé siúl ar an triúr agus ansin d’iarr sé ar an mbeirt shealadóirí an raibh siad ansin chun cáin a íoc.

“Tá”, a d’fhreagair Liam. Thóg siad gach a raibh acu agus chuir Liam os comhair an taoisigh é. Bhreathnaigh an taoiseach air agus ansin thóg sé trí cheathrú de na fionnaidh agus leath den fheoil.

“Ní thógfaidh mé aon chnámha,” a dúirt sé leo, ag caitheamh gach a raibh tógtha aige isteach ina phuball.

“Ach níl cead agat é sin a thógáil,” a dúirt Séamas go feargach. “Caoga faoin gcéad an cháin. Tá sé sách ard cheana féin!”

“Chuaigh sé suas,” a d’fhreagair an Taoiseach le miongháire cruálach. “Imigh leat.”

Chas sé chuig an bhfear mór.

“Ní féidir leat é sin a dhéanamh!”, a dúirt Liam go ciúin dainséarach.

“Rinne mé é,” a scread an taoiseach de chogar. “Anois imigh nó tógfaidh mé gach rud atá agat.”

Sheas Liam suas díreach.

“Má.. .” a thosaigh sé, ach thóg Séamas a airm.

“Imeoidh muid” a dúirt sé go ciúin le Liam. Agus d’fhág siad an áit.

Mar gheall go raibh an oiread sin feirge orthu agus nach raibh siad ag iarraidh

labhairt le héinne, níor chuala siad an scéal go dtí gur thosaigh an ceiliúradh agus an caoineadh. Tháinig an taoiseach go dtí lár an champa (timpeall leathuair théis dóibh a phuball a fhágáil) agus ghlaigh sé ar gach duine a theacht chun a fhógra a cloisteáil.

“A comrádaithe,” a ghlaigh sé chomh luath agus a tháinig gach éinne timpeall air, “tá dea-scéal agam díbh. Mar cúig lá ó shin, ar an tríú lá den chúigiú mí, chuaigh an tImpire ar shlí na fírinne. Tá ár nImpire tar éis a áit a thógáil ar láimh Dé, agus tá a mhac, fad a mhairfidh sé, théis a suíocháin a thógáil. Tá Hslatel, ár seanImpire, théis imeacht chun ríocht i bhfad níos mó a thógáil, agus tá a áit tógtha ag a mhac ar an domhan seo. Bheidh ceiliúradh agus caoineadh ann an oíche seo.”

Leis sin shuigh sé síos agus thosaigh an caoineadh ar bhás an tseanImpire agus ceiliúradh ar theacht an Impire nua.

An chéad dlí a rinne an tImpire nua ná an cháin a ardú, mar a d’inis an teachtairí an lá dar cionn. Ach ní raibh sé ach ochtú faoin céad anois agus bheadh sé éasca an méid sin a fháil don laoch nua! Bhí go leor daoine an-mhíshásta leis seo, ar ndóigh, ach ba é an dara rud a dúirt an teachtairí a chuir an caipín ar an trioblóid.

“Tá na teorainneacha dúnta,” a dúirt an teachtairí agus é ag imeacht. “Níl cead ag éinne dul thar an mballa mór!”

Bhuel, bhí an diabhal déanta. Ba é an trádáil a thug saibhreas agus cumhacht do na taistealaithe, agus mura mbeadh cead ag éinne dul thar an mballa mór ní bheadh aon trádáil ann. Agus do Liam, agus go leor daoine eile ba é sin an rud deiridh a bhí sé in ann a thógáil. Bheartaigh

siad imeacht as an Impireacht ar fad. Duine i ndiaidh duine d’fhág siad an campa agus chuaigh siad i dtreo an balla, ag déanamh cinnte nach bhfaca éinne iad.

Nuair a tháinig Liam chun a inseacht do Shéamas go raibh sé ag imeacht, fuair sé é ina shuí sa phuball beag a bhí ag an mbeirt acu agus é ag caoineadh.

“Cheard a tharla?” a d’iarr sé.

“D’fhág sí mé,” a d’fhreagair Séamas go brónach. “Tá fuath agam don saol atá agam.”

Breathnaigh sé suas ar Liam.

“Chaithfidh mé saibhreas a bhaint amach! Bheidh ag imeacht ón Impireacht. Má tagann tú liom b’fhéidir go.. .

“Tá níos mo seans agam ná mar atá anseo! Imeoidh muid.”

D’éirigh an ghealach agus bhreathnaigh sí síos ar talamh glas. Bhí crainnte scaipthe timpeall na háite, agus bhí loch ghorm dhorchá ar thaobh amháin dó. As an loch seo bhí abhainn bheag ag imeacht síos i dtreo na farraige, agus cé nach raibh tú in ann an fharraige a fheiceáil ní raibh sé ach fiche míle ón mbaile dubh, Saphirla. Bhí Saphirla féin déanta as adhmaid dubh, chuile teach de, agus bhí ballaí arda dubha timpeall air.

Tháinig an ghealach os cionn na ballaí sin agus bhreathnaigh sé ar an Leathsféar a bhí i lár an bhaile. Ar gach taobh den Sféar Seoda seo bhí tine ollmhór, agus é coinnithe lasta ag sclábhaithe a chaith a saol ag tógáil guail ón stór go dtí an tine. Ar an taobh thuaidh den Sféar bhí an teampaill, an t-aon rud sa chathair a bhí déanta as carraigeacha bána, an t-aon rud nach raibh dubh dorchá, agus ón teampaill seo tháinig scréacha agus screadaí na ndaoine a bhí siad a mharú in ainm a nDia. B’shin Saphirla, lár fhásach an fhuachta.

\* \* \*

D’fhág Séamas agus Liam chomh luath agus a d’éirigh an ghrian an lá dar gcionn, agus bhí siad míle ón gcampa faoin am ar thug éinne faoi

deara go raibh siad imithe. Shiúil siad ar feadh an lae, agus shroich siad bun na gcnoc nuair a bhí an ghrian ag dul síos. Chuir siad suas a bpuball. Ansin thóg Liam amach a scian agus ghearr sé dhá mhaide ó cheann de na crainnte a bhí scaipthe timpeall na háite. Thug sé ceann acu do Liam.

“Tá sé in am duit foghlaim cén chaoi le troid,” a dúirt sé. “Tá tú in ann do bhogha a úsáid go maith, agus leis an scian níl mórán duine níos fearr, ach níl clú agat conas claíomh a úsáid. Níl mise rómhaith leis an gclaíomh, ach an méid atá ar eolas agam, múinfidh mé duit é.”

Thosaigh an cleachtadh ar úsáid na claimhe. Théis dóibh leathuair a chaitheamh ag fáil greim cheart ar na maidí, agus ag dul tríd na foirmeacha go mall, stop Liam Séamas agus thosaigh siad ag troid le chéile. Bhí gortaithe beaga ar Shéamas i ngach áit an maidin dar cionn.

Thosaigh siad amach go luath an mhaidin dar cionn, cé go raibh sé níos deireanaí ná a bhí an chéad lá. Shroich siad an balla ag a deich an lá sin. Bhí triúir saighdiúirí ar an mballa, agus fad agus a bhí an bheirt ag iarraidh a oibriú amach cén chaoi le dul trasna rug na saighdiúirí ar thaistealaí eile a bhí ag iarraidh dul trasna an bhalla. Chuala siad an gháire a bhí duine acu a dhéanamh agus chonaic siad iad ag caitheamh an taistealaí ón mballa, a bhí tríocha troigh ar airde. Bhuail an fear bocht an talamh, agus briseadh a corp ar nós uibhe ar leic. Níor bhog sé arís.

Léim Séamas ina sheasamh. Rith sé i treo an bhalla mhóir, ach stop Liam é.

“Ní féidir leo rud mar sin a dhéanamh?” a scread Séamas leis. “Dúnmharfóirí brocacha.”

“Fan i do shuí agus ná bog! Tá an chumhacht acu! Céard is féidir linn a dhéanamh? Anois fán anseo! !”

Shúil Liam amach go dtí go bhfaca na gardaí é.

“Taistealaí eile,” a ghlaigh siad, ag gáire.

Rinne Liam miongháire beag.

“An féidir linn dul tríd, a daoine uaisle?” a d'iarr sé ar na gardaí. “Ní

mise a gheobhadh an mhaitheas.”

“Ní féidir,” a d'fhreagair ceann den triúir. Tháinig miongháire mór cruálach ar a bhéal. “Nár chuala tú go bhfuil na teorainn dúnta? Imigh leat nó fágfaidh muid thú ar nós do chara.”

Leis na focla sin thit an beirt eile síos ag gáire.

“Bíonn bealach le haghaidh gach éinne,” a ghlaigh Liam suas air mar freagra. Thóg sé sparán óna phóca. Ceann mór gorm a bhí ann agus bhí sé soiléir go raibh sé trom. Breathnaigh na saighdiúirí air agus saint ina súile.

“Níl aon bealach agat le muid a scaoileadh saor?”

Breathnaigh an saighdiúir a rinne an chaint ar an airgead, ansin ar a chomrádaí.

“Ar ndóigh, ní féidir linn,” a dúirt sé, ag oscailt geata beag sa mballa.

“Ach nuair nach bhfeictear tada...”

Shiúil an bheirt acu amach go mall réidh, agus nuair a bhí siad ar an taobh eile chaith Liam an sparán chuig na saighdiúirí.

“Beidh oraibh é sin a roinnt lena chéile,” a dúirt sé go ciúin leo. “Ná bí ag troid.”

Ansin chas sé go dtí Séamas. “Rith chomh sciobtha agus atá tú in ann!” a dúirt sé de chogair, ag tosú ag rith é féin.

“Cén fáth,” a d'iarr Séamas, agus é ag tosú chomh maith.

Ag an nóiméad sin tháinig scréach feargach ón taobh eile den bhalla. D'oscail

an doras arís agus rith an triúir saighdiúirí amach i ndiaidh an bheirt shealadóirí.

“Mar ní raibh ach cré sa sparán sin, le beagáinín airgid ar a bharr. Go sciobtha anois! Rith!”

Rith an beirt acu ar a míle dícheall, ach bhí na saighdiúirí ag teacht níos gaire.

Stop ceann acu agus thóg sé bogha amach, agus chuir sé saighead i ndiaidh na dteifeach. Stop Liam ansin agus thóg sé a bhogha féin amach.

“Níl ach triúir díobh ann,” a dúirt sé le Séamas. “Ceann an duine agus ceann eile.” Thóg sé saighead amach as a chás agus chuir sé ina bhogha é.

“Tógfaidh mise an ceann ar chlé.”

Léim an saighead ón mbogha agus bhuail sé an saighdiúir ar chlé sa gcloigeann, ag briseadh a chaipín. Sula raibh seans ag an saighdiúir a thuiscint go raibh sé buailte bhuail saighead eile é san áit chéanna. An uair seo chuaigh sé síos. Bhreathnaigh Liam ar Shéamas.

“Ná seas ansin ar nós amadán,” a scread sé leis.

Ar nós fear i mbrionglóid thóg Séamas a bhogha amach. Chuir sé saighead ann agus scaoil Liam ceann eile. Bhuail sé an saighdiúir a bhí ag rith sa láimh, ach sa láimh mhícheart. Chuir an tríú saighdiúir saighead eile ina measc a bhuail an talamh leathorlach ó chos Shéamais. Léim sé san aer agus rinne sé eascaíní. Gan stopadh ar feadh nóiméad chuir sé saighead ina bhogha agus lig sé leis. Chuaigh sé suas san aer, agus tháinig sé anuas ar an tríú saighdiúir. Bhuail sé é díreach ar an scoirneach é agus thit sé ar a bhéal faoi.

Bhí an tríú ceann róghar chun bogha a úsáid, agus bhí claíomh aige. Ní raibh ach scian ag na sealadóirí, agus rith Séamas. Ar an láimh eile, léim Liam isteach sa gcath. Ní raibh siad in ann a chéile a ghortú, mar gur ag an saighdiúir a raibh a láimh chlé gortaithe go dona a bhí an chlaíomh. Throid siad ar feadh nóiméad nó dhó agus ansin d'fhás saighead as lár bhéal an tsaighdiúra. Chas Liam timpeall agus breathnaigh sé ar an mballa. Bhí triúir saighdiúirí eile ar a bharr, ag breathnú ar an troid. Thug sé a dhroim dóibh agus thosaigh sé ag rith.

“Maith thú,” a dúirt sé agus é ag dul thar Shéamas. Agus d'fhág an bheirt acu an Impireacht go deo na ndeor.

Stop siad an oíche sin i mbaile a raibh timpeall cúig chéad duine inti. Ba é seo an chéad bhaile mór a chonaic Séamas riamh, agus cheap sé go raibh sé an-aisteach.

“Cén chaoi a gcónaíonn siad chomh pacáilte seo?” a d’iarr sé, agus ceisteanna eile den tsórt sin.

Stop siad san óstán a bhí déanta as cloch, agus bhí iontas an domhain ar Séamas roimh chách. Níorbh fada go raibh sé ag cur ceisteanna ar na ndaoine sa mbeár faoin saol a bhí acu. D’fhreagair siad gach rud gur thosaigh sé ag cur ceisteanna faoin Sféar Seoda, ach ar an ábhar sin ní raibh focal le cloisteáil ó éinne.

\* \* \*

I lár na hoíche a tharla sé. Ní raibh éinne thart ach na dúnmharfóirí agus na gadaithe, agus, ar ndóigh, na sagairt ag an Sféar. Bhí na tine lasta go hard chun fáil réidh leis an dorchadas agus bhí na sagairt bailithe timpeall chun breathnú ar an Sféar agus chun paidir a rá sular thug siad an chéad duine eile don Sféar nuair a tharla sé. Thosaigh an Sféar ag oscailt.

Ní raibh an ceann seo leath chomh ciúin ná leath chomh sciobtha agus a bhí an ceann sa bhfásach fuar. D’oscail sé le torann aisteach, miotal in aghaidh miotail agus bhreathnaigh na sagairt air.

“Teachtaireacht ó na déithe,” a scread ceann acu.

“Nó ó na diabhair,” a dúirt an t-ardsagart. “Ná déan dearmad gurb é sin an doras go hifreann chomh maith leis na flathis.”

D’oscail sé go hiomlán. Stop sé. Bhreathnaigh na sagairt isteach ach ní raibh siad in ann ach dorchadas a fheiceáil. Ansin tháinig Laochra amach chuig an doras. Fear ard trom. Breathnaigh siad air.

“Níl aon fionnadh air,” a scread ceann acu. “Is ón diabhair é.”

Léim siad ina seasamh agus fuair siad a bhoghanna a bhí taobh istigh den teampaill. Chas Laochra i ciorcal.

“Cén sórt áit é seo?” a d’iarr sé.

Bhreathnaigh sé ar na sagairt. Scaoil ceann acu saighead. Bhuail sé sa gcos é. Thit sé ar feadh nóiméad ach nuair a tháinig sé ar ais ar a chosa bhí fearg uafásach nochta ar a éadan. Thóg sé a mhaide ina láimh agus léim solas óna bharr. Bhuail sé an

sagairt a chaith an saighead agus chuaigh sé díreach trína chloigeann. Sular thit sé bhuail sé sagairt eile, ach bhí leathchéad saighead in airde faoin am seo. Thriail an fear mór iad a dhó lena arm aisteach, ach bhuail ceann eile sa láimh é. “Arrghh”, a scread sé leis an pian, agus tháinig Andine amach chun cabhrú leis.

Bhí ceann eile de na hairm aici agus scaoil sí leis na sagairt. Thit triúir sula raibh siad in ann aon saighead a scaoileadh, agus dhóigh an beirt an chuid ba mhó de na saigheada a tháinig chucu. Ach chonaic Laochra nach raibh siad in ann buachaint anseo, mar bhí níos mó sagart ag teacht an t-am ar fad, agus dúirt sé le hAndine rith. Ach d’fhán sise chun cabhrú leis éirí ina sheasamh sular rith sí chuig an Sféar. Bhuail saighead sa droim í agus gan í ach coiscéim uaidh. Léim Laochra ina sheasamh agus rith sé chun cabhrú léi, beag beann ar na saigheada a bhí ina chorp. Ach bhuail saigheada eile sa droim é agus thit sé in aice le hAndine. Chuala sé na sagairt ag teacht, agus chaith sé an dá ghunna isteach sa Sféar. Chas sé an eochair a bhí ar a bheilt agus ansin chaith sé an eochair isteach in aice leis na gunnaí. Thosaigh an Sféar ag dúnadh.

Rith na sagairt ina threo.

“Isteach libh,” a scread ceann, agus léim sé suas chuig an Sféar. Ach bhí sé ag dúnadh i bhfad níos sciobtha ná mar a d’oscail sé agus ní raibh ach triúr sagart in ann dul tríd sular dhún sé ar fad. Sheas na sagairt eile timpeall ar an mbeirt.

“Ní mharóidh muid sibh go dtí go n-inseoidh sibh dúinn cén chaoi a n-osclaíonn an doras,” a scread siad.

Ba é an rud deireadh a chuala sé agus é ag thitim isteach sa dorchadas ná: “Tóg chuig an bpríosúin iad, agus maraigh gach duine eile atá istigh ann.”

Chaith an bheirt shealadóirí leathbhliain ag trasnú na tíre. Chuaigh siad tríd na mílte baile ina gcuid taistil, ach ní raibh áit ar bith eile ar an domhan ar nós Saphirla. I chuile bhaile, beag agus mór, chuir Séamas ceisteanna faoi na Sféir

Sheoda. Bhí siad ina líne dhíreach trasna na tíre agus bhí áiteanna nach raibh eolas ar bith faoi na rudaí aisteacha seo. Ach i chuile áit ina raibh aon eolas le fáil, dúirt siad go bhféadfaí tuilleadh eolais a fháil i Saphirla. Bhí sceitimíní ar Shéamas agus é ag teacht suas go dtí teorainn an bhaile.

“Freagraí ar mo cheisteanna faoi dheireadh” a dúirt sé arís agus arís le Liam. D’fhéach Liam air go bródúil. Sna sé mí a bhí caite acu bhí Séamas théis a fhionnadh deireadh a fháil, agus bhí sé éirithe an-trom agus matánach. Chomh maith leis sin bhí sé théis glacadh leis an gclaíomh agus leis na huirlisí troda eile go fonnmar. Bhí sé beagnach chomh maith le Liam anois leis an mbogha, agus i bhfad níos fearr leis an gclaíomh.

“Stop.” Tháinig an guth ard láidir ó charn carraigeacha a bhí in aice leis an mbóthar.

“Cén gnó atá agat i Saphirla?”

“Tá fionnadh le díol againn,” A d’fhreagair Liam. “Chomh maith leis sin

tá muid ag cuartú eolais.”

“Agus an féidir libh íoc as rudaí? Ní leor fionnadh a bheith agat!”

“An féidir linn ár gceisteoir a fheiceáil?”

Dúirt Liam é sin go chiúin, agus chuaigh a láimh go dtína bhogha. Tháinig beirt fhear amach ó chúl na gcarraigeacha. Bhí siad gléasta i dtreabhsair dhonna agus geansaithe dubha. Chomh luath agus a chonaic Liam iad thosaigh sé ag siúil ina dtreo, ag tógáil sparáin airgid, airgead ceart an uair seo, as a phóca.

“Cinnté is féidir linn an chathair a íoc,” a dúirt sé, ag chaitheamh an sparáin ar an talamh. Shiúil sé thar na saighdiúirí. Tharla an rud céanna ag an ngeata féin. Thug siad sparán eile do na saighdiúirí. Isteach leo sa chathair.

“Ná déan dearmad go ritheann gach rud ar airgead anseo,” a dúirt Liam le Séamas go ciúin agus iad ag dul isteach sa mbaile mór.

“Ná híoc ar aon rud más féidir leat gan íoc air. Ar aghaidh linn go dtí

na ceannaitheoirí fionnadh."

Shroich siad na ceannaitheoirí fionnadh théis leathuair siúil. Bhí fionnadh maithe acu, ach mar sin féin ní bhfuair siad mórán orthu. Chuaigh siad chun teach ósta a fháil.

"Tá an áit seo do-chreidte," a dúirt Séamas nuair a shroich siad an teach ósta. "Dubh, dubh, dubh!"

"Fán sa mbeár" a dúirt Liam leis nuair a bhí seomra faighte acu.

"Bheidh mé ar ais i ceann uaire nó mar sin."

D'imigh Liam lena ghnó a dhéanamh agus chuaigh Séamas isteach sa mbeár. D'ordaigh sé pionta agus shuí sé leis féin i gcúinne den bheár. D'fhán sé ansin ar feadh níos mo ná uair a chloig ag fanacht le Liam. Tháinig beirt fhear chuig an mbord in aice leis agus théis timpeall chúig nóiméad d'éirigh argóint eatarthu. Ní raibh sé ag éisteacht leis go dtí gur chuala sé na focla "Sféir Sheoda". Chuir sé cluas air féin.

"Tháinig sé amach as an Sfear. Tá mé a rá leat. Is i lár na hoíche a tharla sé," a bhí fear amháin a rá.

"Ceapaim mé go raibh an iomarca de dhrugaí na hoíche tógtha agat", a d'fhreagair an dara fear.

"Ní raibh mé ar meisce! Bhí mé ar jab tábhachtach. Ceann deacair."

Chuir sé a cheann síos in aice leis an bhfear eile agus dúirt sé rud éigin go ciúin i gcogair.

"Anois tá a fhios agam gur ag bréagadóireacht atá tú", a dúirt an dara fear.

"Ní féidir le héinne an áit sin a ghoid agus ní thagann daoine amach as an Sfear Seoda."

"Ó, bréagadóir mise an ea?" a scread an chéad fhear.

D'éirigh Séamas ina sheasamh agus shiúil sé go sciobtha i treo an doras. Bhí raic agus é ag fágáil agus breathnaigh sé i dtreo na beirte. Bhí sceana acu agus chuaigh ceann isteach fad a bhí sé ag breathnú orthu. Bhuail an dara fhear an chéad fhear san éadan lena láimh oscailte. Bhí an chuma ar an scéal go mbeadh troid cheart ann anocht.

\* \* \*

Chuaigh sé ar ais go dtína sheomra go mall, ag smaoineamh ar gach a bhí cloiste aige. Ar an mbealach chonaic sé Liam ag teacht i treo an bheár. Shiúil sé chuige.

"Ná gabh isteach ansin. Tá troid ar siúl. Ar aon nós fuair mé amach gur tháinig beirt amach as an Sfear. Chaithfidh mé labhairt leo. Bhí an ceart ag na daoine sin; anseo atá an t-eolas."

"Tá a fhios agam. Gabh i leith."

Chuaigh siad isteach go dtína seomraí.

"Tá an beirt a tháinig amach as an Sfear i bpríosúin na n-olchshagart. Chaithfidh muid iad a shábháil. Tá an príosúin seo ar an taobh thiar den bhaile. Tá dhá bealach isteach, trí thollán agus trí gheata. Tosaíonn an tollán i teampall na sagart, agus bheidh muid ag dul isteach tríd an tollán sin. Tá ceathrar gardaí ar gach taobh den geata. Beidh orainn dul amach an taobh sin. Teann ort."

"Ach, a Liam, cén fáth? Níl muid ag fágáil éinne do na holchshagairt."

Stop Liam agus breathnaigh sé ar Shéamas go brónach feargach.

"Mharaigh siad mo dheirfiúr fiche bhliain ó shin. Seo é mo sheans an bás sin a aisíoc leo."

D'imigh siad i treo an teampaill.

Ag an nóiméid céanna agus a bhí an troid ag tosú sa teach ósta bhí an t-ardsagart ag oscailt an tolláin síos go dtí an príosún. Shiúil sé féin agus sagart eile a bhí i gceannas ar na príosúnaigh, duine darbh ainm Triagasclo, nó Tria, síos an tollán i dtreo an phríosúin. Bhí sé timpeall leathmhíle ar leithead. Agus iad ag siúl, d'iarr an t-ardsagart ar Thria an raibh athrú ar bith i cás na beirte.

"Is baolach nach bhfuil", a dúirt sé. "Níl focal a thuigeann muid ó cheachtar acu."

"Agus an bhfuil an t-aistritheoir tagtha ón bhfásach fuar?"

"Amárach."

Shiúil an bheirt síos an chuid eile den tollán gan focal astu. Nuair a shroich siad an príosún bhreathnaigh an t-ardsagart timpeall. I bpluais mhór a bhí an príosún. Ar thaobhanna na pluais bhí cásanna

beaga, agus cás mór sa lár. Bhí tollán eile ar an taobh eile den phluais. Ní raibh ach ceathrar sa príosún, iad uilig i cásanna beaga, agus bhí beirt díobh sin gan fionnadh.

"Tóg an bheirt eile," a dúirt an t-ardsagart.

D'oscail Tria ceann do na cásanna agus thóg sé amach an bhean óg a bhí istigh ann. D'imigh siad suas an tollán. Théis uaire nó mar sin tháinig sé ar ais agus thóg sé an fear. Shroich Liam agus Séamas an teampall nuair a bhí Tria agus an t-ardsagart ag fágáil an tolláin. Gan stopadh mharaigh siad an bheirt agus rith siad síos an tollán. Bhreathnaigh an príosúnach ar an dá chorp, ansin ar an doras. Rith sé amach as an áit chomh sciobtha agus ab fhéidir leis. Bhí a fhios aige go mharódh na sagairt é.

Sa tollán, tháinig Séamas agus Liam chomh fada leis an bpluais. Chonaic

siad an bheirt gan fionnadh. Chas Séamas timpeall.

"Ón diabhal iad seo," a scread sé, ag caint ina theanga dúchasach leis an scanradh agus leis an bhfaitíos a bhí air. Nuair a chuala an bheirt é seo sheas siad suas.

"Ní hea," a dúirt an bhean leo. "Ach ní fhreagróidh muid aon cheisteanna duit!"

"Tontach," a dúirt Liam. "Tá muid in ann labhairt leo. Agus ní ón diabhal iad. Ón Sfear."

Chas sé chuig na Sfearóirí.

"Seo an plean. Chaithfidh muid dul tríd an ngeata mar beidh a fhios ag na sagairt faoin am seo gur bhris muid isteach. Ach tá siúl agam nach mbeidh a fhios ag na gardaí é sin."

Fad agus a bhí sé ag caint d'oscail sé an dá chás.

"Fán taobh thiar dúinn agus cuirfidh muide anuas na gardaí le saigheada."

Rith sé suas an tollán eile. Lean Séamas é, agus théis soicind, lean an bheirt eile iad. Ní raibh fadhb ar bith acu leis an ochtar gardaí, ach tháinig an t-arm amach ina ndiaidh agus iad ag fágáil na cathrach. Rith an

ceathrar acu chomh sciobtha agus ab fhéidir leo, ach bhí an t-arm ag teacht níos gaire gach nóiméid. Ar deireadh chas Liam timpeall.

"Rith," a dúirt sé leis an triúir eile. "Déanfaidh mise am díbh anseo."

Stop Séamas chomh maith.

"Ní féidir leat iad a throid leat féin. Fanfaidh mé in éineacht leat."

Chas Laochra ina dtreo.

"Ní féidir leat. Teastaíonn duine a bhfuil eolas an cheantair aige chun Andine a cosaint. Ach tá an ceart agat. Ní féidir leis fanacht leis féin. Rith! "

Bhreathnaigh Séamas ar an mbeirt acu. "Ní féidir liom sibh a fhágáil!"

"Chaithfidh tú!" a dúirt siad ar nós duine amháin. "Rith!"

Líon súile Séamas suas le deora. Thóg sé láimh an chailín.

"Go sciobtha anois!", a dúirt sé léi.

Rith siad, agus rith siad. Rith siad an lá ar fad, agus chuaigh siad thar an teorainn. Bhí siad slán. Bhí an t-arm fós leathlá taobh thiar dóibh mar gheall ar bhás na beirte laoch. Rinne siad campa an oíche sin i poll mór sa talamh a bhí timpeall míle ar leithead. Níor dúirt siad focal an oíche ar fad, agus níor dhún ceachtar acu a súile ach an oiread.

Thosaigh siad ag caint ag breacadh an lae, agus choinnigh siad ar ag caint an lá ar fad. An oíche sin bhí siad in ann codladh a bhaint amach.

Chaith siad trí seachtainí ag dul chomh fada leis an gcéad Sfear eile. Níor chas siad ar éinne, rud maith, mar nach raibh fionnadh ar bith ag Andine. Chaith siad an chuid ba mhó de na trí seachtainí sin ag caint. D'inis Séamas di faoi Liam, a chineáltacht, an chaoi ar fhoghlaím sé gach rud uaidh. Rinne sise an rud céanna, ag caint faoi Laochra.

Shroich siad an Sfear le titim na hoíche. Bhí sé i láir coille móire, agus nuair a chas Andine rud a bhí ar a bróg, d'oscail an Sfear.

"Is dócha go bhfuil orainn slán a rá anois", a dúirt sí go brónach.

"Is dócha."

Bhreathnaigh siad ar a chéile. Stop siad. Bhreathnaigh siad ar ais ar a chéile. Bhreathnaigh siad ar an oscailt.

"An t-am ar fad a bhí muid ag caint níor chuir mé aon cheist ort faoi na Sfear", a dúirt Séamas agus iontas ina guth.

Chas Andine chuige.

"Céard atá tú ag iarraidh a fhoghlaím?"

"Gach rud!"

"Bhuel, sa gcás sin foghlaim é. Tar liom. Fág an áit seo. Céard atá ann duit?"

"Tada, is dócha, ach é a fhágáil.. "

Bhreathnaigh sé uirthi. "Ach é a fhágáil.. "

"Beidh saol iontach agat. ..Tar liom!"

Chas sé thart agus bhreathnaigh sé ar an tír. Ansin breathnaigh sé ar an Sfear.

"Chomh fada agus gur féidir liom a theacht ar ais anseo?"

"Is féidir, cinnte."

Thóg sí a láimh agus shiúil siad isteach sa Sfear. Dhún sé taobh thiar dóibh...

*Diarmaid de Búrca,  
Scoil Chuimsitheach Chiaráin,  
An Cheathrú Rua  
1ú áit Prós 16-18*

*(Leagan eagraithe)*

# Go Maire Sibh Bhur Nuaíocht

Peter McDonagh & Jacqueline Ní Choisdealbha  
26/08/05

James Flaherty & Mairéad Filimíne Nic Dhonnchadha  
01/10/05

Clifford Barron & Linda Ní Fhinneadh  
12/05/06

James Anthony Norman & Sinéad Ní Neachtain  
20/05/06

Barra Ó Cualáin & Marie Wilkins  
27/05/06

Iam Edward McDonnell & Sorcha Áine Ní Fhátharta  
03/06/06

Paul Flynn & Róise Áine Ní Fhátharta  
06/06/06